

EL HOMBRE Y EL CUATERNARIO

El Cuaternario es la última etapa de la historia geológica y biológica de la tierra. Se inició hace más de dos millones de años y en su transcurso se produce la intensificación de las glaciaciones y del proceso de la hominización.

Las glaciaciones son períodos de crecimiento de las masas de hielo sobre determinadas zonas de la corteza terrestre que provocan fuertes cambios en el nivel de los ríos y de los mares y que coinciden con el aumento de la pluviosidad en ciertas regiones. Estas grandes oscilaciones climáticas, aunque de larga duración, dejan sus huellas en los seres vivos, plantas y animales, que habrían de adaptarse o emigrar; al igual que en el modelado de valles y montañas, o en la formación de suelos. A través del estudio de todos estos factores se puede reconstruir el ambiente en el que se desarrolla la vida del hombre prehistórico.

La hominización es el proceso por el cual los primates van adquiriendo los rasgos propiamente humanos. En la actualidad, las primeras evidencias de la fabricación de útiles de piedra tallada, asociadas a los Australopithecus que habitaron el África oriental, se remontan a tres millones de años. En Europa la ocupación huma-

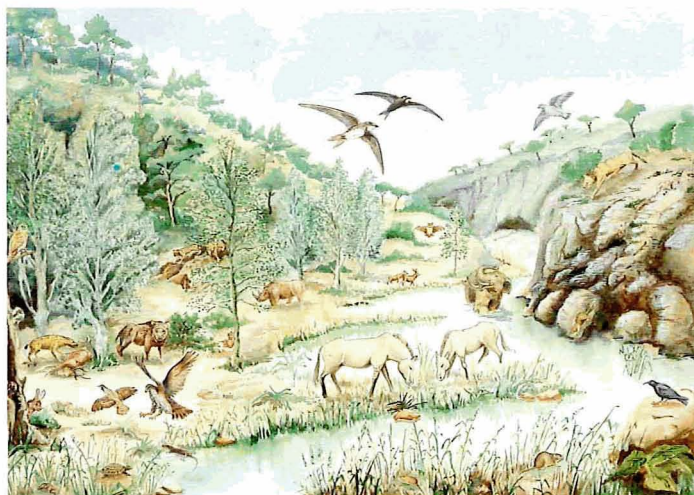
na debe retrasarse hasta cerca de un millón de años, aunque es a partir de la glaciación Riss, hace 300.000 años, cuando las evidencias arqueológicas son más precisas. A finales de esta fase pertenecen los restos humanos encontrados en el Tossal de la Font de Vila-famés.

Durante el Paleolítico Medio, que abarca desde el 130.000 hasta 35.000 años antes del presente, el hombre de Neandertal ocupó casi toda Europa. Del yacimiento valenciano de Cova Negra de Xàtiva proceden un parietal, un fragmento de mandíbula y un incisivo atribuidos a esta especie humana que vivió las primeras fases de la última glaciación.

El *Homo sapiens sapiens*, es decir, el hombre actual, representa la etapa más reciente de la evolución del hombre y lo encontramos desde hace alrededor de 35.000 años en la mayoría de los continentes. En las tierras valencianas, coincidiendo con el final de la glaciación Würm y con el Paleolítico Superior, encontramos sus restos humanos en yacimientos como la Cova de les Mallaetes de Barx, la Cova del Parpalló de Gandia, la Cova del Barranc Blanc de Ròtova y la Cova Beneito de Muro del Comtat.

Terrasses del riu Serpis.
Terrazas del río Serpis.

Durant el Würm antic, el clima humit i temperat afavoreix el desenvolupament de masses forestals mixtes i amples clars que alberguen una variada fauna composta per elements "càlids", propis de l'últim interglaciari, i altres espècies que perduraran en els moments posteriors quan els rigors glaciars es generalitzen.

Durante el Würm antiguo, el clima húmedo y templado favorece el desarrollo de masas forestales mixtas y amplios claros que albergan una variada fauna compuesta por elementos "cálidos", propios del último interglaciari, y otras especies que perdurarán en los momentos posteriores cuando los rigores glaciares se generalicen.

L'HOME I EL QUATERNARI

El Quaternari és l'última etapa de la història geològica i biològica de la terra. S'inicià fa més de dos milions d'anys i en el seu curs es produeix la intensificació de les glaciacions i del procés de l'hominització.

Les glaciacions són períodes de creixement de les masses de gel sobre determinades zones de l'escorça terrestre que provoquen forts canvis en el nivell dels rius i dels mars, i que coincideixen amb l'augment de la pluviositat en certes regions. Aquestes grans oscil·lacions climàtiques, encara que de llarga durada, deixen petges en els sers vius, les plantes i els animals, que havien d'adaptar-se o emigrar; com així també en el modelat de valls i muntanyes, o en la formació del sòl. A través de l'estudi de tots aquests factors pot reconstruir-se l'ambient en què es desenvolupa la vida de l'home prehistòric.

L'hominització és el procés pel qual els primats adquireixen els trets pròpiament humans. En l'actualitat, les primeres evidències de la fabricació d'útils de pedra tallada, associades als *Australopithecus* que habitaren l'Àfrica oriental, es remunten a tres

milions d'anys. A Europa l'ocupació humana ha de retardar-se vora un milió d'anys, encara que és a partir de la glaciació Riss, fa 300.000 anys, quan les evidències arqueològiques són més precises. A la fi d'aquesta fase pertanyen les restes humanes trobades al Tossal de la Font de Vilafamés.

Durant el Paleolític Mitjà, que va des del 130.000 fins fa 35.000 anys, l'home de Neandertal ocupà quasi tota Europa. Del jaciment valencià de la Cova Negra de Xàtiva procedeixen un parietal, un fragment de mandíbula i un incisiu atribuïts a aquesta espècie humana que visqué les primeres fases de l'última glaciació.

L'*Homo sapiens sapiens*, és a dir, l'home actual, representa l'etapa més recent de l'evolució de l'home i el trobem des de fa uns 35.000 anys en la majoria de continents. En les terres valencianes, tot coincidint amb la fi de la glaciació Würm i amb el Paleolític Superior, en trobem restes humanes en jaciments com la Cova de les Mallaetes de Barx, la Cova del Parpalló de Gandia, la Cova del Barranc Blanc de Ròtova i la Cova Beneito de Muro del Comtat.

Parietal de l'Home de Neandertal trobat en la Cova Negra, de Xàtiva; correspon a un individu d'uns 40 anys i sexe masculí que presenta en la cara externa senyals d'una lesió cicatritzada.

Parietal de Hombre de Neandertal hallado en la Cova Negra, de Xàtiva; corresponde a un individuo de unos 40 años y sexo masculino que presenta en su cara externa huellas de una lesión cicatrizada.

